

1. Васпитач - организатор активности²

- промишља и припрема активности у складу са могућностима и интересовањима деце;
- одређује циљ (фокусира проблем);
- осмишљава и структурира физичку и социјалну средину;
- заједно са децом и родитељима програмира садржаје, средства и место извођења активности;
- планира време за реализацију активности;
- планира методе рада и међусобне односе деце у току активности;
- повезује, надграђује нова знања са животним искуством и сазнањима детета;
- повезује знања која се усвајају са знањима из других аспеката развоја;
- ствара услове који ће индиректно водити децу да сама закључују, своје закључке и мишљења супростављају мишљењима других и практично их проверавају;
- када процени да деца више немају идеја, а закључи да постоји могућност да дечје искуство још нечим прошири, даје своје предлоге;
- пажљиво бира дирекције и упутства, а самој деци препушта чар открића;
- указује на могуће примене сазнања у животним, практичним ситуацијама;
- сопственим партнерским и неауторитативним ставом ствара услове за разноврсне интеракције међу самом децом, као и између деце и одраслих и тако подстиче размену идеја и долажење до сопствених заједничких решења.

2. Васпитач - извор знања и искуства

- извор информација/сачињава избор информација;
- преноси информације;
- презентује садржаје из више различитих углова;
- користи сликовни, симболички и манипулативни материјал и подстиче децу да се њиме служе;
- истиче оно што је важно, појашњава, описује, демонстрира, врши поређења, уопштава, понавља, сумира;

2 Ивић, И., Пешикан, А., Антић, С. (2001): *Активно учење*, Институт за психологију, Београд, 68–72.

- одговара на дечја питања;
- одрасли ће радије рећи деци да не зна одговор на њихово питање, него што ће им дати погрешну информацију;
- када одрасли каже деци да не зна одговор, али да ће га пронаћи, деца сазнају две ствари: прво, да нико, па и одрасли не зна одговоре на сва питања и друго, учи их томе где и како могу пронаћи одговоре, а то је пут самообразовања.

3. Васпитач - партнер у педагошкој комуникацији

- подстиче размену компетенција између саме деце, и између деце и одраслих;
- пружа позитивну повратну информацију;
- моделује комуникацију у процесу откривања, манипулисања и решавања проблема;
- повезује садржаје са другим животним ситуацијама ван вртића;
- прихвата реакције деце и „погрешне одговоре“, отвара могућност да дете слободно пита, истражује, конструише, експериментише;
- све самосталне покушаје детета подржава и охрабрује;
- подстиче децу речима: погледај, размисли, шта си уочио, пробај, поређај како ти мислиш да треба, покушај решити, упореди са... смисли, досети се, може ли другачије, да ли си то негде видео и сл.;
- не прекида активности деце код које траје интересовање;
- омогућује детету да само стиче знања на свој начин и кроз јединствени доживљај света;
- пажљиво опсервира интеракцију деце са материјалима и процењује када се треба повући, како би се омогућило деци да сама усмеравају своје учење;
- не приморава децу на одређену активност уколико не показују интересовање за њу;
- оспособљава децу старијег узраста за самосталну процену постигнућа;
- структурише дечје мишљење: прецизира њихове спонтане исказе, парафразира и „враћа“ деци оно што су рекла, појашњава речено, подстиче их да издвоје битно;
- организује индивидуални рад и пружа помоћ када је дете тражи.

4. Мотивациона улога васпитача

Мотивациона улога одраслог је важна и тешка посебно при решавању проблема: на који начин и којим методама да развија, подстиче, одржава дечју радозналост и интересовање за интелектуалне активности.

Стратегије:

- мотивише децу за игру и учење, стварајући за њих безбедно, подстицајно окружење и топлу социо-емоционалну климу;
- настоји да васпитно-образовне садржаје учини занимљивијим и смишљенијим руководећи се дечјим интересовањима;
- развија унутрашњу мотивацију за учење (циљ учења је сазнавање, задовољавање радозналости, овладавање вештинама и умењима), наспрот спољашњој мотивацији (учење за похвалу);
- подржава радост и задовољство које деца осећају због сопствене активности;
- користи постојећа и развија нова интересовања;
- користи позитивна поткрепљења при моделовању жељеног понашања детета (похвала, награда, истицање).

5. Сазнајно-дијагностичка улога васпитача

- уочава индивидуалне особености детета, његове потребе и интересовања, могућности и склоности;
- познаје узрасне карактеристике деце и, у складу са тим, зна шта може очекивати у интелектуалном погледу од детета одређеног узраста;
- констатује ниво развијености појединих особина, потенцијала, способности и сазнајних карактеристика детета;
- открива дететова предзнања, начин на који мисли и учи, стил учења и темпо/развоја;
- открива нове начине подучавања;
- уочава и прати интелектуалне и сазнајне промене код деце;
- даје повратне информације о дечјем напредовању и постигнућима;
- зналачки планира педагошку праксу.

6. Васпитач – регулатор социјалних односа у васпитној групи

- познаје социјални статус детета у групи и његову прилагођеност;
- утиче на социјалну климу (отворена, затворена, неутрална, радосна, конфликтна, сарадничка, такмичарска);
- иницира и организује социјалне игре и активности деце у циљу стварања хомогености и кохезије групе;
- помаже деци која су апатична, пасивна, незаинтересована, која нису успоставила социоемоционалне односе са вршњацима и одраслима;
- утиче на правилне односе међу децом, између деце и одраслих;
- прилагођава начине регулисања дисциплине конкретної ситуацији;
- води рачуна о правичности у односима;
- решава конфлике и подстиче децу да их самостално решавају;
- одрасли је социјални модел и преносилац одређеног система вредности.

7. Васпитач – партнер у афективној интеракцији

- познаје емоције и потребе деце (потреба да припада групи, да одрасте, потреба за усмеравањем, за правилима и границама, за сигурношћу), као и начине њиховог изражавања;
- помаже детету да прихвати основне људске емоције (страх, бес, љубав), да стекне самопоуздање, да развија аутономију и стиче емоционалну стабилност;
- заштићује угрожено дете;
- даје детету више прилика да практикује игру улога, како би на тај начин испољило своја дубока осећања;
- истиче и користи позитивне подстицаје (похвале, охрабривање, хумор), избегава негативне (подсмех, имитирање, поруга, казна);
- предузима акције за помоћ детету, сарађујући са родитељима, стручном службом, директором и професионалном институцијом.

→ Осмислите активност у којој би васпитач остварио најмање две улоге по Вашем избору.

